

AMUTRA

T.T.A.

"TRAMPOST"

MEDEDELINGSORGaan

NUMMER 17. (2° jaar nr 5)

FEBRUARI 1969.

MAANDBLAD van de Vereniging voor het Trammuzeüm-Schepdaal.
Verantwoordelijk uitgever: AMUTRA. Wielemans-Ceuppenslaan, 47,
Brussel 19. De redactie wordt waargenomen door
Roger Bastaens, Kerkendijk, 1, Borgerhout-Antwerpen.

De Brugse "Brugeoise et Nivelles" is op zaterdag 25 jan. 69 voor de tweede maal onze Gastheer geweest op iets meer dan een jaar. (Zie TP nr 3) Deze maal echter gold het een bezoek aan de in aanbouw zijnde Pcc rijtuigen voor Marseille. Een tachtigtal reizigers vertrokken uit Brussel terwijl eenveertigtal vrienden zich in Brugge bij de groep voegden. Dit is wel een succes voor de eerste reis van het jaar! Zoals de vorige maal werden onze vrienden bij hun aankomst in de fabriek voorzien van eentekening van de PCC rijtuigen. Het aanschouwen van de trams was voor velen een vertrouwde aanblik: immers gelijken ze sterk op de Antwerpse PCC, met dien verstande evenwel dat de rijtuigen voor Marseille slechts twee meter breed zijn. Het voornaamste kenmerk is wel dat deze rijtuigen tweerichtingswagens zijn, en de voorkant identiek is aan de achterzijde. Voor wie er niet bij was: stel U de antwerpse PCC twintig cm smaller voor, en aan de achterzijde hetzelfde als aan de voorkant, en de voorstelling benadert de werkelijkheid! De rijtuigen waren nagenoeg gereed om de reis naar het zuiden aan te vatten. De binneninrichting verschilt uiteraard wel sterk met de Belgische PCC's. Er zijn 16 zit- en 83 staanplaatsen. Aan de deurzijde zien we een voor-, een midden- en een achterdeur, van elkaar gescheiden door drie vensters telkens. De twee stuurstanden zorgen wel voor de grootste binnenafwijking. Aan lichtgevoelig fotopapier was er geen tekort, en het feit dat de fabriek toestaat van foto's te nemen strekt haar tot eer! We zijn zeer erkentelijk tegenover de Direktie van La Brugeoise voor de gastvrijheid ons die dag geboden, en bedanken ook heel hartelijk de heer Olivier en zijn medewerkers, die geen moeite hebben gespaard om ons bezoek aangenaam te maken. Het bezoek werd besloten in het "Clubhouse" waar we op een verfrissing werden onthaald, en waar natuurlijk uitgebreid werd nagepraat over wat we zopas hadden gezien. We vernamen verder nog dat de eerste van de 25 PCC rijtuigen voor de MIVA, waarschijnlijk half oktober 1969 zal geleverd worden. -pm-

HARTELIJK WELKOM heten we onze vrienden-abonnten voor 1969, die zich sedert 1 jan. aansloten bij onze lezerskring. En U, trouwe vriend van vroeger, is U reeds in orde met uw bijdrage voor 1969? Neen? Zorgt U er dan dadelijk voor?

TP 17.blz 2.(feb.1969)

OM EN BIJ DE BUURTSPoorWEGEN.

Antwerpen: Met nieuwjaar 1969 bood de stelplaats van de Oude Barreellei nog onderdak aan de volgende rijtuigen:

Type S: 9648 - 9650 - 9653 - 9655 - 9658 - 9665 - 9666 - 9742 - 9746 - 9786 - 9993 en 10323.

Wegen en Werken: 21.005(slijpwagen) en 44602 (ladderwagen)
Spoorauto 67

Bijwagens:standaard 19567 - 19570 - 19574 - 19575

type S: 19578 - 19579 - 19580.

Goederenwagens: ketelwagen A 8054,open goederenwagen:A 14616
en zanddroger 89706.

Dit alles is slechts een herinnering aan vervlogen dagen.....

Brussel: Op maandag 17 feb.69,tussen het muzeum Schepdaal en Goudveerdegem ontspoorde de eerste tram van lijn D.Het rijtuig S 9783 vetrok om 5u.50 uit Dilbeek naar Eizeringen,als eerste van de morgendienst op lijn D.Bij de ontsporing kwam de tram dwars over het enkelspoor te staan,zodat alle tramverkeer gehinderd was.Omstreeks twaalf uur was het rijtuig terug op het"goede"spoor gebracht.De tramdiensten van 's morgens werden door bussen vervangen.Er was slechts geringe stoffelijke schade. Een busbericht: Naast de doorstreepte Ni rood-wit Brussel-Ninove, bestaat er ook nog een doorstreepte rood Ni geel,Brussel-Dilbeek.

Op di 28 jan.69 werd de stoomlokomotief "La Scarpe" voor verder herstel,van Kuregem naar Schepdaal overgebracht.

La Scarpe wou blijkbaar alle richtingen uit,behalve naar Schepdaal!Om 20 u.werdetrokken uit de Elooistraat,maar bij het buitenrijden ontspoorde de Scarpe reeds!Een tweede motorrijtuig zou opduwen ... tot in de Birminghamstraat,waar de Scarpe een tweede maal een slippertje maakte!

In de sterke bocht van Soeut werd het ergste gevreesd,maar een lastige dag is nog geen lastige week,maar veiligheidshalve werd er veertig minuten gewacht op de lijnen V en 63.Eenmaal die voorbij ging de tocht verder,en om 23.10u.werd de veilige haven van het muzeum bereikt.La Scarpe kan nu wat rusten.-pm-

Op lijn Al doorstreept kan men volgende rijtuigen zien:

(type Eugies) 10346 - 10361 - 10362 - 10363 en 10364.

Lijn L doorstreept: 10282 - 10288 - 10356 - 10370(in dec.10357)

Op lijn D kwam op 5 jan 69 de derde dienstregeling in voege sedert het omschakelen van lijn Ni op bussen.

Het vertrek van de trams werd van elke 20 minuten op elke 15 minuten gebracht.'s morgens nog drie diensten naar Eizeringen,en een paar Goudveerdegem. 's Avonds nog één dienst Eizeringen en een paar Goudveerdegem.De rest Schepdaal en Dilbeek.

ex lijn H:De sporen zijn volledig opgebroken tussen Brussel en Halle.De ring van Halle eveneens.In de herfst '68 zijn opgebroken:de sporen op het stadsgebied van Halle,en het vak Halle-Elbeek.(halfweg tussen Halle en Pepingen.)

Het vak Elbeek - Pepingen - Leerbeek behoudt nog zijn sporen, maar de bovenleiding werd mét de masten verwijderd in sept. en okt.'68.Daartoe werd ART 90 aangewend die in deze dagen nog vele ritten maakte tussen Pepingen en Leerbeek!-pj-

Tijdens de sneeuwval in de week tussen Kerstmis 68 en nieuwjaar '69, werden de busdiensten derwijze gestremd dat in die week om het uur met tramdiensten werd gereden tussen Brussel Noord en Wolvertem op de lijn Z.In de sneeuwperiode van februari echter reden in Verviers en Charleroi GEEN stadstrams,maar wél bussen.In het Antwerpse zijn de bussen "ingeijzeld" op de avond van 19 feb.Uiteraard waren ook de trams gehinderd.De NMVB bussen kwamen pas op 20 feb.omstreeks de middag op normale dienst.

TP nr 17 - blz 3 (feb.1969)

NIEUWS UIT DE VERSCHILLENDE BEDRIJVEN.....

Uit de Scheldestad - MIVA:

Emr 4539 dat op lijn 3 een ontsporing had op 10 sept.68, (zie TP okt '68 blz 2 en 3) staat reeds geruime tijd in Hoboken. Emr 4423 had eveneens een zware aanrijding op lijn 3, en wel op 21 okt.1968, in de Pothoekstraat, hoek Lange Kongostraat. Het rijtuig werd hierbij aan de voorkant deurzijde zwaar beschadigd. De 4423 staat ook in Hoboken. Deze beiderijtuigen worden niet meer hersteld.

Het in Hoboken gestalde materieel op 1 jan 1969 is:
PCC 2000 - 2068. (2061-2062-2063 nog steeds met grote cijfers)
dubbelrichtingswagens 4405 en 4421. (voor lijn 3)

ex Roode Tram: 7379 - 7387 (voor lijn 12)

reeks 5000: 5115 - 5257 - 5259 - 5261 - 5262 - 5263 -
5453 - 5462 - 5469.

reeks 4500: 4530 - 4534 - 4535 - 4537 - 4540 - 4544 - 4550
(4528 en 4538 als reclame rijtuig.)

reeks 6000: 6309 - 6350 - 6403 - 6451 - 6336 - 6355 -
6331 - 6320 -

Bijwagens - éénrichtings: 1614 - 1613 - 1618 - 1631 -
1638 en 1640.

- tweerichtings: 1602 - 1604 - 1606 - 1608 - 1609
1611 - 1620 - 1621 - 1622 - 1623 - 1624 - 1625
1626 - 1628 - 1629 - 1632 - 1634 - 1635 - 1636
1643 - 1644 - 1645

Zoutwagen : 1883 (ex bijwagen 931)

Zandwagens: 1890 - 1895 - 1896 (open bakwagens)

Takelwagen: 5853 (ex 4545)

-Tijdens de nachten van 28-29 ,29-30 en 30-31 januari '68 werd de spoorbocht Rooseveltplein-Frankrijklei aangelegd. De bovenleiding werd reeds eerder gespannen (zie TP 16 bl 2.)

=====

Uit de Arteveldestad - MIVG:

-De door de MIVG aan het Trammuseum afgestane bijwagen in teck, werd door Amutra afgehaald op 14 jan.69.

-Transplantaties zijn aan de orde van de dag. De professorale diensten van de MIVG plaatsten de kop van emr 380 op 363 en gezien 363 de zijne verloor bij een verkeersongeval is 380 het uiteindelijke slachtoffer geworden vaneen feit waarmee hij niets te maken had. De ene zijn dood....

-Op 21 jan.69 begonnen de werken voor een dienstgebouwtje op het Wilsonplein. Dit in vervanging van het te slopen gebouwtje op het Van Arteveldeplein, dat kortelings zal verdwijnen van dit plein, evenals lijn 2 trouwens, die dit jaar nog via lijn 1 tot Rijke Klarenstraat zal rijden, om dan door die, de laatste tijd veelgenoemde, straat op zijn huidige reisweg terugkomt in de Brusselse Poortstraat.

-Op 20 jan.69 reden 328 en 319 uitzonderlijk op lijn 20! Sedertdien echter komt 328 geregeld op deze lijn voor. Enkele jaren geleden kwam 328 haast dagelijks op lijn 20.

-Ten behoeve van de lijnen 2 en 10 werd op de Martelarenlaan, bij het Bijlokehof een keerwissel geplaatst. (jan.69)

-Op 4.2.69 verbrandde een motot van emr 335.

-Tijdens de sneeuwstormen van 8 feb.69 werden de tramdiensten ernstig gehinderd. In Gent rukte de sneeuwtram uit op lijn 20. Dit nu eens overdag, zodat foto's konden gemaakt worden van dit "ongeluk op wielen".

-Emr 360 reed op 23.2.69 op lijn 20, voor filmopnamen! De titel? MOORD OP DE TRAM. Tramsterren rijden overal...

-Tijdens de sneeuwnamiddag van 8 feb.69 ontspoorde emr 328 op lijn 20. 216 zorgde ervoor dat 328 terug op het rechte spoor werd gebracht. En toen kwam de sneeuwtram...

TP nr 17 blz.4.(feb.69)

Uit de Wolstad:STIV.

In Verviers voorziet men de vervanging der laatste tramlijnen (1 - 3 en 6) door autobussen tegen de herfst van dit jaar. Op zondagen en feestdagen rijden de trams NIET. Te zijner tijd verstrekken we nadere gegevens.

Charleroi - STIC:

Ons bereikte een krantebericht waarin melding wordt gemaakt van de afschaffing van LIJN 4 STIC, en dit in april a.s. Nader is de tijd niet geprecizeerd. Wij verwijzen naar de "Sterren" van volgende maand, want de titel van de krant is niet te vinden. Wij dienen de nodige stappen aan te wenden, en dus even geduld... -Tegen het jaareinde wordt ook een punt gezet achter de STIC Tramlijnen 5 en 15.

-GOED NIEUWS mogen we gelukkig vermelden voor de lijnen 2-7-8 en 9, die zullen behouden blijven en waarvoor nieuw materiaal in uitzicht wordt gesteld. Waarschijnlijk tweerichtings PCC.

Uit de Hoofdstad: MIVB:

De rijtuigen hierna, werden eveneens uitgerust voor diensten met één agent én diensten in de pré-Metrotunnels:

7114 - 7134 - 7096 - 7113 - 7136 - 7101 - 7128 - 7110 - 7093 - 7097 - 7120 - 7121 - 7131 - 7094 - ma -

Tot solo-duo wagen zijn omgebouwd: emr 9004 - 9017 - 9028 - 9032 en 9038. (jc)

Voor sloping zijn terzijde gesteld emr 1103 en 3437.

- De PCC 7034 bekwam rubberbanden aan de filmkast.

-Allerlei geruchten doen de ronde omtrent een bestelling van 53 gelede PCCrijtuigen voor tunneluitbating in Brussel.

Tot op heden weten we enkel zeker dat de vraag tot bestelling bij het ministerie werd ingediend. Bij ons bezoek aan La Brugeoise et Nivelles op 25 januari 11. was daar nog geen BESTELLING ofte ORDER toegekomen! We spreken ons dus zeker nog niet uit omtrent één of tweérichtingswagens.

-Op 14 jan. 69 rukte een kraanwagen de bovenleiding af aan de hoek van de Leopold II laan - de Ribaucourtstraat.

Hierdoor ontstond dienstonderbreking van 7 tot 8 u. op de lijnen 18 - 19 - 102 en 103.

Een uur vertraging ontstond ook op alle lijnen Noord-Zuid, op 13 en 18 januari, toen een stuk van de nog niet verwijderde eindejaarsverlichting op de bovenleiding viel! -jc-

- De kwestie van de 1291 "van de Bende van Bonot" is als volgt uit te leggen: deze 1291 (II) is de ex motorslijpwagen 51, die daarvoor ook reed onder nr 254. (Het nr. 51 (en 52 die de ex 255 is en recent ook hernummerd werd voor Bonot, in nr 1295 (II)) reed slechts zeer korte tijd onder dit nr. Normaal zag men inderdaad slechts de 254 (en 255). Korte tijd na de hernummering (in 51 en 52 dus) werden deze rijtuigen uit de dienst genomen, en ter beschikking gesteld van de filmploeg die de bewuste film in Brussel zou draaien. Te dezer gelegenheid werd de 254 (51) met zes ve nsters uitgerust i.p.v. vier. De deuren werden teruggebracht in de oorspronkelijke toestand. Daaruit volgde een nummering (II) in de reeks 1200 - 1299.

De 1291 II heeft dus niets te zien met de 1291 I, evenmin als de 1295 II met de 1295 I. De 1295 II werd na de filmopnamen van zijn motoren ontdaan en staat ter beschikking van een (?) Nederlandse Vereniging.

- Emr 1611 werd tot heden door geen van onze leden bemerkt. Het werd nochtans gebouwd. Naar verluidt zou men thans ook besloten hebben de bijwagens 610 en 611 te bouwen. -ma- Ondertussen is de 609 achteraan de 1609 verschenen.

-De hernummering van de rijtuigen die geleid hebben tot het vormen van de reeks 1501-1515 zullen we eerlang mededelen.

-Nu worden geregeld rijtuigen van de reeks 9000-9100 in dienst gezien, overdag, op de lijnen 55 en 103. Dit is ook wel gesignaleerd op lijn 52.

-Op 26 februari 1969 heeft lijn 90 op de Churchilllaan bezit genomen van haar eigen bedding!

-Sedert enkele weken wordt nu van maandag t/m vrijdag de ganse dag door een lijn 102 doorstreept uitgebaat, tussen de "gewone" 102 in. Ze rijden afwisselend: 102-102bis.

-Op het Schumann Rondpunt wordt nu door alle lijnen om dit punt heen gereden in lusvorm, zoals dit gebeurde vóór de aanvang der Metrowerken.

Herstructurering van het Brusselse net - Vervolg

Het is ons eindelijk mogelijk verder een beknopt overzicht te geven van de wijzigingen die het Brusselse tramnet onderging, einde 1967-begin 1968.

We waren gekomen bij het indienststellen van de lijn 32 op dinsdag 19 maart 1968. Die dag verscheen eveneens een nieuwe lijn: 92. Ze verzekert de dienst tussen de Astridlaan, (Meiselaan) en via de Koningsstraat-Waterloosteeweg, het Damcoplein in Ukkel. De lijn ontstond uit 'een gedeelte van de vroegere lijnen 8, 1 en 11. Daar vrijwel de lijn 8 werd bereden, werden de kleuren van lijn 8 overgedragen op lijn 92, nl. wit-rood. De teksten van de films luiden:

AV. MEYSSE	MEISESEL.
PETIT SABLON 92	KLEINE ZAVEL
PL. DANCO	DANCO PL.

GARE SCHAARBEEK	SCHAARBEEK STATION
PETIT SABLON 92	KLEINE ZAVEL
R.P.W. CHURCHILL	R.P.W. CHURCHILL

Lijn 93 werd nu verlegd van het Vredeplein in Evere, naar Schaarbeek-station. De dienst Emiel Hielplein - Vredeplein komt te vervallen. Bij deze gelegenheid veranderd de lijnkleur van lijn 93 van geel-geel naar wit-geel. De tekst:

GARE SCHAARBEEK	SCHAARBEEK STATION	PL. HIEL	HIEL PL.
LUXEMBOURG	93 LUXEMBURG	LUXEMBOURG ⁹³	LUXEMBURG
PL. BRUGMANN	BRUGMANN PL.		

De lijnen 11 en 1 versmelten tot één lijn: 94. Kleuren: wit-blauw (ex 1) zodat nu alle lijnen van de Koningsstraat vooraan wit hebben, met een tweede kleur.

JETTE	JETTE		
P. NAMUR 94	NAAMSE P. en PL. BOCKSTAEL	BOCKSTAEL PL	
BOONDAEL	BOONDAAL	P. NAMUR 94	NAAMSE P.
		BOIS	BOS

De buslijn 85 ten slotte, ziet haar reisweg ingekort tussen het Centraalstation en St. Agatha Berchem, in stede Keymplein-Berchemstation.

De diensten op lijnen 92-93 en 94 worden gereden met rijtuigen van de reeks 9000-9100. Tot op heden is geen enkel Standaardrijtuig op deze lijnen verschenen! Wel reden sedert het begin PCC rijtuigen op lijn 94, wat verminderde na enige tijd, om bijne geheel weg te ebben. De laatste tijd echter komen steeds PCC diensten voor op lijn 94, terwijl nu (jan. 69) ook lijn 92 vaak door de 7139 bediend wordt!

De zesde en laatste fase van de omvorming trad in werking op di 16 april 1968, en had betrekking op de lijnen 5 - 47 - 48 - 54 en 81. Daarover zullen we het in een laatste artikel hebben. We benadrukken het feit dat we hier slechts planmatig de veranderingen hebben aangehaald, en verdere inlichtingen zenden wij U graag op vraag.

De vreemde schrijfwijze der benamingen van plaatsen laten we buiten beschouwing, dat is niet onze fout! -r-

Vereniging voor het Trammuseum

v.z.w.d.

Wielemans Ceuppenslaan 47

Brussel 19

Antwerpen, postdatum

Geacht Lid en vriend,

Nu de eerste mooie dagen voor de deur staan, neem ik de gelegenheid te baat om een dringende oproep te doen aan het merendeel der leden om tot een nauwere samenwerking te komen.

Bij het begin van het nieuwe seizoen staan wij voor verschillende taken, die meer door hun verscheidenheid, dan door hun omvang, niet kunnen gerealiseerd worden in een korte termijn, daar het kleine aantal toegewijden, die regelmatig naar het Museum komen onvoldoende is.

Laat ons eens vlug een bescouw nemen op al de werken, die in de loop der volgende weken tot een goed einde zouden moeten gebracht worden, zonder de gewone onderhoud en het in orde brengen van het Museum voor haar heropening te vergeten:

- afwerking van de motorwagen 9537 en de schildering van haar aanhangwagen II620.
- restaureren van de kust-aanhangwagens 8768 en II593.
- heropfrissing van de schildering van de goederenwagens.
- afwerking van de motorwagen 9603.
- schildering van de motorwagen 9727, enz, enz... want hiermede is de lijst nog niet afgesloten.

Sinds het einde van het verlopen seizoen, zet onze vriend Paul Berrewaerts met een kleine toegewijde ploeg, de restauratie verder van het tramstel 9537 - II620. Hij brengt zelfs aan de liefhebbers de kunst bij van het restaureren van het koetswerk, waarin hij zeer bedreven is.

Ongelukkig kunnen deze toegewijde leden niet al deze bovenvermelde werken ter harte nemen.

Ik doe dan ook een oproep op de goede wil, alsook op de solidariteit van alle leden, vooral hen die in de nabijheid van Brussel wonen, opdat zij zouden getuigen, dat zij evenveel belangstelling hebben voor het leven van het Museum, van HUN MUSEUM, als voor de meer aangename activiteiten door de Amutra op touw gezet.

Voor de nieuwe leden in het bijzonder zou het naar ik meen, de ideale gelegenheid zijn om kennis te maken met de Vereniging, zich dienstig te maken, van zich te doen kennen, kortom, van DEEL TE NEMEN aan haar voornaamste activiteit door haar uw handenarbeid te schenken.

De leden, die zich alzo willen toewijden aan onze Vereniging mogen contact nemen met onze vriend Paul Berrewaerts tijdens de maandelijkse bijeenkomsten (2de vrijdag van de maand) of hem 's avonds te telefoneren op het nummer 02/33.19.98

Ik dank U reeds hartelijk bij voorbaat voor de inspanningen, die U zult verlenen voor het verwezelijken van ons gemeenschappelijk ideaal!

Met vriendschappelijke groeten,

uw Voorzitter

P. DEHON.